

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR
* * *

Samo Bevk, poslanec

Ljubljana, 24. 11. 2005

**DRŽAVNI ZBOR
REPUBLIKE SLOVENIJE
Predsednik
g. France Cukjati**

PISNA POSLANSKA POBUDA

Na podlagi 240. in 248. člena Poslovnika DZ dajem pisno poslansko pobudo Vladi Republike Slovenije.

Prosim Vas, g. predsednik, da mojo pisno pobudo pošljete Vladi Republike Slovenije, v skladu z 248. členom Poslovnika DZ.

Samo Bevk

Priloga:

- poslanska pobuda

POSLANSKA POBUDA SAMA BEVKA VLADI REPUBLIKE SLOVENIJE ZA SPREJEM UREDBE O NADZORU IN PREPREČEVANJU SVETLOBNEGA ONESNAŽENJA

Pravna podlaga za sprejem uredbe

Svetloba je opredeljena v 3. točki, 3. člena Zakona o varstvu okolja, kot ena od možnih emisij (v tem primeru energije) v okolje. Svetlobno onesnaženje pa je posledica nekontroliranih in prekomernih emisij umetne svetlobe v okolje s kompleksnimi posledicami, ki obsegajo zlasti biološke, sociološke, ekonomske, zdravstvene, varnostne, pravne, estetske in astronomske posledice.

Nekatere posledice svetlobnega onesnaženja

1. Biotski sistem: v Sloveniji se zaradi množične uporabe ekološko neustreznih svetilk povečujejo emisije umetne svetlobe v naravnem okolju. Številne tuje in domače študije dokazujejo negativen vpliv umetne svetlobe na mnoge živalske vrste. Predvsem so tu izpostavljene živali, ki jih nočna svetloba moti, ker jo zamenjajo z Luno ali Soncem (ptice, netopirji, žuželke,...)

2. Javno zdravje: v Sloveniji je zaradi množične uporabe ekološko neustreznih svetilk velik del populacije ljudi v nočnem času izpostavljen umetni svetlobi. Številne medicinske raziskave pa dokazujejo povezavo med izpostavljenostjo ljudi umetni svetlobi v nočnem času in motnjami bioritma, katerih končna posledica je pogostejše obolenje za nekaterimi vrstami raka.

3. Varnost: zaradi množične uporabe ekološko neustreznih svetilk se poslabšuje prometna varnost. Nezasenčene ali slabo zasenčene cestne svetilke svetijo voznikom v oči in povzročajo bleščanje na katero so še posebej občutljivi starejši vozniki. Bleščanje cestne razsvetljave je odveč in zmanjšuje varnost na cesti.

4. Poraba energije: zaradi množične uporabe ekološko neustreznih svetilk imamo v Sloveniji na področju zunanje razsvetljave nedopustno velike svetlobne (energetske) izgube. Posledica uporabe nezasenčenih svetilk je uhajanje svetlobe izven cilja osvetlitve zaradi česar prihaja do energetskih izgub, ki dosegajo četrtno inštalirane moči. Ob letnem strošku električne energije za razsvetljavo v višini okoli 4 milijarde SIT torej izgubimo okoli 1 milijardo SIT. Uporaba neprimernih svetilk tudi posredno povečuje emisije toplogrednih plinov, kar je v nasprotju z načeli trajnostnega razvoja ter Kjotskim protokolom, ki ga je ratificirala tudi Slovenija.

5. Osvetljeno nočno nebo: zaradi uporabe nezasenčenih svetilk v Sloveniji letno "oddamo" neposredno v vesolje za 1 milijardo SIT električne energije. To oddajanje svetlobe v vesolje se ponoči manifestira kot žarenje neba nad večjimi mesti zato imamo v Sloveniji preosvetljeno nebo na katerem vidimo le še nekaj sto zvezd (namesto nekaj tisoč). Z neustrezno razsvetljavo uničujemo pomemben del naravne dediščine in prihodnjim generacijam onemogočamo pogled na temno nočno nebo oziroma pogled v Vesolje.

Prva pobuda za sprejem vladne uredbe 8. maja 1997

Prvo pobudo za sprejem vladne uredbe o preprečevanju in nadzoru svetlobnega onesnaženja sem predstavil na zasedanju Državnega zbora Republike Slovenije 8. maja 1997. Takrat sem v zvezi z ogroženostjo astronomskih opazovanj zaradi emisij svetlobe v vesolje opozoril: "Idrija je slovensko okno v vesolje. To trditev sem postavil zaradi tega, ker se na ozemlju idrijske občine nahajata dva observatorija, od katerih je tisti pri Črnem Vrhu nad Idrijo največji v Sloveniji in najpomembnejši observatorij za opazovanje kometov v Evropi in med prvimi na svetu. Herman Mikuž, astronom, Idrijčan po rodu, je tu odkril, kot prvi Slovenec v zgodovini, dve novi nebesni telesi - asteroida. Mikuževe posnetke kometa Hale-Bopp pa so predvajale vse največje svetovne televizijske hiše, CNN in objavili vsi največji časopisi ter revije. Zaradi naraščajočega svetlobnega onesnaževanja v Sloveniji, Fakulteta za matematiko in fiziko ter Astronomsko-geofizikalni observatorij opozarjata, da bo ta dejavnost resno ogrožena ali celo onemogočena." Danes stroka opozarja, da je stanje že alarmantno in skoraj neobvladljivo.

Stanje na področju svetlobnega onesnaženja v Sloveniji

Stanje v Sloveniji je še posebej skrb zbujujoče zaradi velikih investicij v različno infrastrukturo (avtoceste, industrijske cone, nova stanovanjska naselja), ki praviloma vedno vključujejo tudi zunanjo razsvetljavo. V Sloveniji letno montiramo okoli 20.000 novih svetilk, kar presega število novorojenih otrok – podatek nad katerim se je vredno zamisliti. Seveda nikakor nismo proti razsvetljavi, saj jo nujno potrebujemo zaradi varnosti, vendar naj bo v razumnih mejah in čimmanj moteča za okolje.

Zato naj Ministrstvo za okolje in prostor svetlobno onesnaženje spozna ze enega od pomembnih elementov obremenjevanja okolja in ga nemudoma vključi v Nacionalni program varstva okolja ter v najkrajšem možnem času pripravi uredbo o zmanjšanju in nadzoru svetlobnega onesnaženja. Podobne uredbe sprejemajo tudi v drugih evropskih državah in to ne glede na to, da to področje še ni regulirano v okoljski zakonodaji EU. Kot primer naj navedem, da ima trenutno področje svetlobnega onesnaženja regulirano kar 12 italijanskih pokrajin.

Druga pobuda za sprejem vladne uredbe 24. novembra 2005

Na podlagi zgornjih ugotovitev dajem Vladi Republike Slovenije poslansko pobudo za sprejem Uredbe o preprečevanju in nadzoru svetlobnega onesnaženja.

Sprejem ustrezne uredbe za nadzor svetlobnega onesnaženja bo prispeval k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov, zmanjšanju porabe energije, izboljšanju kakovosti življenja, ohranjanju biotske raznovrstnosti in temnega neba bodočim generacijam, kar vse so temeljne postavke Nacionalnega programa varstva okolja. Nujno je tudi spoznanje, da je temno nočno nebo del naše naravne dediščine, ki smo jo dolžni ohraniti bodočim generacijam.

Ljubljana, 24. 11. 2005

Samo Bevk, poslanec

